

Lisa Storm Villadsen:

Tema: Retorisk kritik

MED DETTE, DET FJERDE temanummer, fokuserer *Rhetorica Scandinavica* – efter optakten i nr. 23 – på retorisk kritik: selve den kritiske virksomhed eller om man vil, på det kritiske aspekt af retorikkens videnskabelighed. Dette er en meget central del af retorikkens virkefelt som akademisk disciplin, fordi den på en gang er med til at viderebringe og udvikle forbindelsen mellem retorisk teori og praksis. Samtidig er den retoriske kritik vigtig i forbindelse med retorikkens profilering i forhold til andre kommunikationsstudier og andre humanistiske studier generelt, fordi det er her, retorikkens egenart på det teoretiske og kritiske felt tydeligst kommer frem. Endelig har den retoriske kritik et stort potentiale som en måde for retorikere at bidrage til en kritik af den sociale og kulturelle diskurs, idet den giver retorikere grundlag for at fremkomme med teoretisk og værdibaserede vurderinger af diverse former for kommunikation i det offentlige rum.

Artiklerne i dette nummer dækker både bredt og dybt, både generelt teoretisk og konkret analytisk. Michael Leff demonstrerer i sit indbudte foredrag fra *Den Anden Nordiske Retorikkonference*, der blev afholdt i København i maj 2003, hvordan retorisk kritik fungerer som grundlag for tekstfortolkning, idet han viser, hvordan den kritiske

proces i sig selv udgør det teoretiske grundlag for fortolkningen af Martin Luther Kings "Letter from Birmingham Jail". Christine Isager analyserer i sin artikel to forskellige journalistiske tekster med henblik på at undersøge den retoriske funktion af ironiske første persons-fremstillinger og kombinerer derved en konkret analyse med teoretiske overvejelser om retoriske virkemidler. Hendes artikel eksemplificerer, ligesom Leffs, den retoriske kritik som både en analyse af konkrete tekster og en undersøgelse af et afgrænset teoretisk spørgsmål. Magne Gjerstad kritiserer retorikere for at være blinde for oplagte genstandsområder for kritisk analytisk arbejde i andre akademiske discipliner. Her peger han specielt på samfundsvidenskaberne som et oplagt emne for retorisk kritik. I artiklen "Retorisk kritik af litterære tekster" argumenterer Christian Kock i sit bidrag for, at retorisk kritik både kan og bør beskæftige sig med litterære tekster – og fremhæver at en sådan retorisk litteraturkritik, i stedet for at grave efter betydning i tekster, bør interessere sig for æstetisk virkning (fx fryd eller fascination) og hvordan den fremkaldes af forskellige egenskaber i teksten. Endelig placerer Lennart Hellspong retorisk kritik i et køns-teoretisk perspektiv med artiklen "Judith Butler – en genusteoretisk metaforanalyse". Ud fra en konkret analyse af metaforer som

sprogvalg for at konstruere en tilsyneladende given virkelighed, peger artiklen fremad mod det kommende temanummer om "Retorik och genus".

At retorisk kritik er andet og mere end at hæfte klassiske retoriske betegnelser på en tekstanalyse eller at 'afsløre', hvordan en tekst kan siges at være retorisk, burde med dette temanummer være ganske klart. Retorisk kritik har som sit udgangspunkt, at dens genstand er retorisk, og opgaven er derfor som minimum at redegøre for, hvordan

retorikken realiseres i teksten. Som allerede dette nummer af *Rhetorica Scandinavica* illustrerer, er der derudover mange opfattelser af, hvad den retoriske kritiks genstand, midler og formål er. Med artikler, der diskuterer den retoriske kritiks grundlæggende funktion (Leff), aspekter af dens virkefelt og formål (Gjerstad, Kock), samt eksempler på retorisk kritik (Leff, Isager, Hellspong), skulle dette nummer give et gunstigt udgangspunkt for en fortsat diskussion om den retoriske kritiks stilling i Skandinavien.